SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

BIURO ANALIZ SEJMOWYCH
KANCELARII SEJMU

Warszawa, dnia 1 lutego 2024 r.

BAS-WAP/WASiE/WAZSP-51/24

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS
L.dz. DS.1700.5.2024
Data wpływu 01.02.2024

Pan Minister
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Ocena Skutków Regulacji
zawartej w autopoprawce do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
(druk sejmowy nr 141-A)

I. Jaki problem jest rozwiązywany?

Ustawodawca poprzez projekt ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (druk sejmowy nr 141)[1] rozszerzył stosowanie szeregu przepisów związanych z funkcjonowaniem studiów doktoranckich na doktorantów, których tryb kształcenia został przedłużony do 31 grudnia 2024 r.

Autopoprawka do projektu (druk sejmowy nr 141-A) nie dotyczy jednakże materii objętej projektem ustawy, a więc studiów doktoranckich, lecz wprowadza do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce[2] uprawnienie ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego do odwołania pierwszego rektora nowo utworzonej uczelni publicznej w przypadku stwierdzenia naruszenia przez niego przepisów prawa.

[1] Dalej jako „projekt".
[2] T.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-WP.020.39.14.2023
Data wpływu 02.02.2024

II. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ze względu na fakt, iż autopoprawka do projektu wprowadza ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce ust. 5a do art. 432, projektodawca zmienił pierwotny tytuł projektu na „Projekt ustawy o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce".

Zgodnie z projektowanym przepisem, w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa przez pierwszego rektora nowo utworzonej uczelni publicznej minister może odwołać tego rektora. Minister powołuje nowego rektora na czas do końca okresu, na który został powołany dotychczasowy rektor.

Projektowane rozwiązanie będzie stanowiło trzecią, możliwą reakcję ministra na naruszanie przepisów prawa przez rektora uczelni. Zgodnie bowiem z art. 432 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, w przypadku stwierdzenia naruszenia przez rektora przepisów prawa, minister może wystąpić do kolegium elektorów albo podmiotu, który dokonał wyboru rektora, albo go powołał z wnioskiem o odwołanie rektora. Natomiast w sytuacji w której rektor rażąco lub uporczywie narusza przepisy prawa, minister może go odwołać, po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz właściwej Konferencji Rektorów (art. 432 ust. 5 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce).

W tym kontekście warto zauważyć, że projektowane uprawnienia ministra do odwołania rektora nowo utworzonej uczelni różnią się od obowiązujących rozwiązań przewidzianych w ustawie, ponieważ nie zakładają one udziału środowiskowego w procesie odwołania rektora, co ma miejsce w przypadku istniejących już rozwiązań. Zarówno w przypadku wniosku o odwołanie rektora o którym mowa w art. 432 ust. 1 ustawy, jak decyzji o odwołaniu rektora w przypadku rażącego lub uporczywego naruszania przepisów prawa o której mowa w art. 432 ust. 5 ustawy, środowisko akademickie ma możliwość wypowiedzenia się w przedmiocie odwołania rektora. W pierwszym przypadku, to do kolegium elektorów danej uczelni lub innego podmiotu, który dokonał wyboru rektora należy decyzja o jego odwołaniu. W drugim natomiast, opinia Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz właściwej Konferencji Rektorów ma charakter doradczy i nie wiąże ministra.

III. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Struktura administracyjno-organizacyjna państw oraz zakres funkcjonowania ich podmiotów odpowiedzialnych za realizację sektora szkolnictwa wyższego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem wynikającym m.in. z historycznych, politycznych, ekonomicznych i społecznych uwarunkowań polityki oświatowej tych państw. Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz ze względu na zakres projektowanej zmiany, wynikającej ze specyficznych uwarunkowań o charakterze wewnątrzkrajowym dotyczącej wprowadzenia możliwości reakcji ministra na przypadki naruszania przepisów prawa przez pierwszego rektora nowo utworzonej uczelni publicznej, nie ma konieczności dokonywania analizy porównawczej rozwiązań przyjętych w innych państwach.

IV. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Projektowana regulacja zawarta w autopoprawce będzie miała wpływ m.in. na:

- pierwszych rektorów nowo utworzonych uczelni publicznej – w przypadku stwierdzenia naruszenia przez nich przepisów prawa Minister Nauki będzie mógł ich odwołać ze stanowiska;
- Ministra Nauki – w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa przez pierwszego rektora nowo utworzonej uczelni publicznej Minister uzyska uprawnienie do jego odwołania i powołania nowego rektora na czas do końca okresu, na który został powołany dotychczasowy rektor.

V. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W uzasadnieniu projektu brak jest informacji o przeprowadzonych konsultacjach, w szczególności ze środowiskiem akademickim.

VI. Wpływ na sektor finansów publicznych

Wejście w życie projektowanej autopoprawki nie będzie miało wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

VII. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Brak jest danych, z których wynikałoby, że projektowana regulacja będzie miała bezpośredni wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodziny, obywateli i gospodarstwa domowe.

VIII. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

Projekt nie wprowadza obciążeń regulacyjnych, w tym obowiązków informacyjnych.

IX. Wpływ na rynek pracy

Zmiana zaproponowana w autopoprawce nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

X. Wpływ na pozostałe obszary

Brak.

XI. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Autopoprawka przewiduje, ze ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z wyjątkiem art. 1 (przepisy dotyczące studiów doktoranckich), który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia, z mocą od dnia 1 stycznia 2024 r.

XII. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

W projekcie brak jest informacji o planowanej ewaluacji projektu.

XIII. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Projekt nie zawiera załączników.

Autorzy:
Krzysztof Niewęgłowski (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII)
ekspert ds. legislacji
w Biurze Analiz Sejmowych

Piotr Russel (pkt IV, VI, VII, IX, X)
Specjalista ds. systemu gospodarczego
w Biurze Analiz Sejmowych

dr Dobromir Dziewulak (pkt III)
specjalista ds. międzynarodowych
w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:
Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Sobolewski

Przemysław Sobolewski

Deskryptory bazy REX: OSR, szkolnictwo wyższe
Weryfikacja: Adam Karczmarek (pkt I, II, V, VIII, XI, XII, XIII), Zofia Szpringer (pkt IV, VI, VII, IX, X)